

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Кампа В. М.
стосовно Рішення Конституційного Суду України
у справі за конституційним поданням Верховного Суду України
щодо відповідності Конституції України (конституційності)
окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України,
законів України «Про Вищу раду юстиції»,
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо недопущення зловживань правом на оскарження»

У Рішенні від 16 червня 2011 року № 5-рп/2011 (далі — Рішення) Конституційний Суд України визнав такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), деякі положення Кодексу адміністративного судочинства України (далі — Кодекс), Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР зі змінами, Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI.

Погоджуючись в цілому з позицією Конституційного Суду України, вважаю за необхідне відповідно до статті 64 Закону України «Про Конституційний Суд України» висловити окрему думку з таких питань.

1. Принципами діяльності Конституційного Суду України є, зокрема, верховенство права, повнота та всебічність розгляду справ, обґрунтованість прийнятих ним рішень (стаття 4 Закону України «Про Конституційний Суд України»).

Виходячи з положень Конституції України та Закону України «Про Конституційний Суд України» єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні здійснює конституційний контроль трьома способами: шляхом контролю за дотриманням встановленої Конституцією України процедури розгляду, ухвалення або набрання чинності законами України та іншими правовими актами (частина перша статті 152 Конституції України), шляхом контролю змісту актів на відповідність положенням Конституції України (частина перша статті 152 Конституції України, стаття 71 Закону України «Про Конституційний Суд України») та шляхом перевірки на відповідність вказаних актів принципам правової держави і верховенства права (стаття 1, частина перша статті 8 Основного Закону України, стаття 82 Закону України «Про Конституційний Суд України»).

У підпункті 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційний Суд України виклав міркування щодо конституційності пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу стосовно недопущення забезпечення позову шляхом зупинення актів Верховної Ради України та Президента України або встановлення для них заборони вчиняти певні дії.

На мою думку, у цьому разі Конституційний Суд України обмежився формальним нормоконтролем, перевібивши оспорювані положення Кодексу на відповідність тексту Конституції України. Методологічно такий підхід єдиного органу конституційної юрисдикції до вказаного питання є правильним, але неповним,

оскільки не відображає глибини проблеми встановлення конституційності цих положень. Вважаю, що мотивації, яка ґрунтується лише на позиціях нормоконтролю, недостатньо для підтвердження їх конституційності.

Конституційний Суд України мав перевірити конституційність пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу не лише з позицій нормоконтролю, а й з позицій відповідності оспорюваної норми принципу верховенства права (стаття 8 Конституції України), зокрема принципу пропорційності. Це дало б можливість з'ясувати мету відповідного законодавчого регулювання та засоби досягнення такої мети, виокремити конституційні цінності, які мав захистити законодавець, установивши відповідні обмеження щодо способів забезпечення позову.

Дослідження Конституційним Судом України дотримання принципу пропорційності, балансу приватних та публічних інтересів при розгляді питань про конституційність правових норм, якими встановлюються певні правообмеження, вважаю необхідним для повного та всебічного розгляду справ, обґрунтованості прийнятих Судом рішень.

Вважаю, що такий недолік повинен бути усунений Конституційним Судом України при дослідженні та вирішенні справ з аналогічних питань, що в підсумку поліпшить якість його рішень.

2. Конституційний Суд України припинив конституційне провадження у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу стосовно недопущення забезпечення позову шляхом зупинення актів Вищої ради юстиції або встановлення для неї заборони вчиняти певні дії на підставі пункту 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України «Про Конституційний Суд України».

Згідно з частиною першою статті 131 Конституції України до відання Вищої ради юстиції належить: внесення подання про призначення суддів на посади або про звільнення їх з посад, прийняття рішення стосовно порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності, здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів.

На мою думку, Конституційний Суд України мав вказати на те, що з огляду на конституційні повноваження Вищої ради юстиції акти, які вона приймає, мають переважно рекомендаційний характер для інших органів і безпосередньо не породжують юридичних наслідків для фізичних чи юридичних осіб. Фактично такі акти не є правовстановлюючими, правозмінюючими або правоприпиняючими для громадян, а мають консультативно-дорадчий характер для уповноважених на прийняття відповідних рішень органів державної влади.

Забезпечення ж позову в адміністративному судочинстві відповідно до частини першої статті 117 Кодексу застосовується, якщо існує очевидна небезпека заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам позивача до ухвалення рішення в адміністративній справі, або захист цих прав, свобод та інтересів стане немож-

ливим без вжиття таких заходів, або для їх відновлення необхідно буде докласти значних зусиль та витрат, а також якщо очевидними є ознаки протиправності рішення, дії чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень.

Викладене вказує на те, що забезпечення адміністративного позову не може апріорі поширюватися на консультативно-дорадчі акти Вищої ради юстиції виходячи з особливостей юридичної природи таких актів та мети забезпечення позову в адміністративному судочинстві. Тому вважаю, що Конституційний Суд України повинен був припинити конституційне провадження в цій частині на підставі пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

Суддя Конституційного Суду України

В. Кампо